

MAANDBLAD VAN „OUD-UTRECHT”

VEREENIGING TOT BEOEFENING EN TOT VERSPREIDING VAN DE KENNIS
DER GESCHIEDENIS VAN DE STAD EN DE PROVINCIE UTRECHT

OCTOBER
1956

ONDER REDACTIE VAN
H. DE JONG

29e JAARGANG
N° 10

Redactie-adres: Aurorastraat 26, Utrecht. Administratie: Mr. N. B. ten
Bokkel Huinink, secretaris der vereniging, Nieuwe Gracht 133, Utrecht.
Gironummer 575520 ten name van „Oud-Utrecht”

EXCURSIE CENTRAAL MUSEUM.

Het bestuur van Oud-Utrecht nodigt de leden met hun introducés uit tot deelneming aan een excursie naar het Centraal Museum te Utrecht voor het bezichtigen van de oudheidkundige verzameling van het Prov. Utr. Gen. voor Kunsten en Wetenschappen, en van de stedelijke afdeling in het Museum.

Deze excursie is vastgesteld op zaterdag 20 oktober om 14.30. Verzamelen in de Lange Nieuwstraat (zie onderstaand bericht).

Kaarten kunnen worden afgehaald bij de Nederlandsche Handel Maatschappij, Janskerkhof 12, Utrecht, tegen betaling van f 0.75. Dit kan geschieden tot en met 18 oktober. Men kan deze kaarten ook bestellen door tijdig het bedrag over te schrijven op giro 11623 van de N.H.M.

Namens het bestuur,

Ir. J. D. M. BARDET, *voorzitter*.

Mr. N. B. TEN BOKKEL HUININK, *secretaris*.

EERST LEZING, DAN EXCURSIE.

Het aangekondigde bezoek aan het Centraal Museum op 20 oktober zal beginnen met de Romeinse oudheden. Deze zijn afkomstig uit opgravingen, te Vechten reeds aangevangen in de vorige eeuw, te Utrecht op het Domplein daterende vanaf 1929.

In de verzameling zijn kort geleden vondsten uit Vechten opgenomen, afkomstig van de jongste opgravingen door professor Van Giffen. Daartoe behoren een kop van de god Sarapis, mooi brons beslag, een stenen altaartje en veel kleine voorwerpen.

Daar het onmogelijk is een groot gezelschap tegelijk rond te leiden, zal prof. dr. G. van Hoorn, conservator van het P.U.G. de bezoekers ontvangen in het Botanisch Laboratorium, Lange Nieuwstraat 106 te 2.30 uur voor een inleiding met lichtbeelden over Ro-

meins Nederland, in het bijzonder Vechten en Utrecht. Hier kunnen dan alle gewenste vragen worden beantwoord.

Ook de heer drs. J. P. W. Philipsen, conservator van het Centraal Museum, zal een korte inleiding houden.

AFSCHEID G. BRINKHUIS.

De heer G. Brinkhuis, hoofdcommies bij het Gemeente-Archief te Utrecht, zal op vrijdag 12 oktober a.s. wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd zijn taak neerleggen.

Voor belangstellenden is er die dag 's morgens van 10.30 tot 12 uur op het Gemeente-Archief, Drift 27, gelegenheid van hem afscheid te nemen.

GESCHIEDENIS UNIVERSITEIT.

Van 8 tot 13 oktober wordt er, uitgaande van het Utrechts Universiteitsmuseum een museumweek gehouden. Het museum is dan naast de gewone tijden ook op enige avonden open. Op woensdag 10 oktober kan men er een inleiding horen van prof. mr. L. J. Hymans van den Bergh over „Zichtbare geschiedenis der universiteit”. Aanvang 8 uur.

BEZOEK AAN „DOORNBURGH”.

Ofschoon het niet de gewoonte is om in het Maandblad terug te komen op gehouden excursies, willen wij ditmaal van deze traditie afwijken en wel voor de excursie van Oud-Utrecht naar de „Doornburgh” te Maarssen.

De heer J. P. van Voorst van Beest, eigenaar van deze historische buitenplaats aan de Vecht, heeft zich een dusdanig gul gastheer getoond, dat alle deelnemers aan deze excursie een mooie herinnering bewaren.

Aangezien de heer Van Voorst van Beest zich binnenkort te Baarn gaat vestigen, was het de laatste keer, dat hij een gezelschap op „Doornburgh” rondleidde. De vereniging Oud-Utrecht verheugt zich erover, dat zij de gelegenheid heeft gehad de buitenplaats — die een geheel andere bestemming zal krijgen — nog eenmaal in volle glorie te zien.

Met waardering wil Oud-Utrecht er gewag van maken, dat de heer Van Voorst van Beest — die de „Doornburgh” in 1912 kocht en er sedert 1921 woonde — de buitenplaats liet herstellen, waarbij latere aanbouwsels werden verwijderd, zodat het huis zijn tegenwoordig fraaie aanzien kreeg. Inwendig was het bemeubeld overeenkomstig de wijze, waarop men dit op dergelijke buitenplaatsen in de 18e eeuw placht te doen.

Gaarne betuigt de vereniging Oud-Utrecht nogmaals haar dank aan de gastheer.

LEVEN EN BEDRIJF IN HET LAAT-MIDDELEEUWSE VEENENDAAL.

In ons opstel „Van die aanbrengeing der veenen voir commissarissen”¹⁾ noemden wij de namen der veeneigenaren in 1546, merendeels Utrechtenaren. Uit hun midden kozen deze zogenaamde „geërfden” een college van zeven Veenraden, in 1563 door koning Philips II officieel erkend.²⁾ In feite was hierdoor de unieke toestand ontstaan, dat Veenendaal bestuurd werd door . . . vreemdelingen! Juridisch ressorteerde het onder Rhenen, maar de macht der veenraden maakte deze jurisdictie tot een papieren! Een vreemdeling was bij voorbeeld een invloedrijk man als de cameraar of penningmeester, die een borgstelling moest doen van ten minste 1500 gulden aan „immobile onbeswaarde goederen”, een geweldig bedrag voor die tijd. Hoe zou men ook onder de armelijke bevolking een zo welgesteld man hebben kunnen vinden? Als cameraar fungeerde in 1550 Jan van Leeuwen Aertszoon, in 1575 Lubbert van Compostelle, in 1576 Aert Foeyt, in 1577 Wouter van Leeuwen.

De veenraden benoemden voorts een directeur, twee kerkmeesters, die een jaar hun functie vervulden, een bode, een koster, een vaartmeester en een sluiswachter aan de Grebbe. De leidende functies echter bleven in handen van niet-Veenendalers, wier namen men herhaaldelijk in de oude stukken ontmoet. Greep er iets belangrijks plaats, dan was dit geen bemoeienis voor de inwoners, maar voor de veenraden en anderen o.a. de landcommandeur van de Duitse Orde te Rhenen³⁾, de proost van Sint Jan, de gravin van Culemborch, prins Maurits, stadhouder van Utrecht⁴⁾, de domproost mr. Dirck Pijnssen van der Aa⁵⁾, de landmeter Evert van Schayck, de kanselier van Gelre, ja zelfs Margaretha van Parma en de befaamde Viglius, lid van de consulta of achterraad.⁶⁾ Braafjes reisden elk jaar in begin augustus beide kerkmeesters naar Utrecht om aan het eind van het boekjaar hun rekening te doen goedkeuren door de veenraden ten huize van Jacob die Edel, waar het college placht te vergaderen.⁷⁾

Overdenken wij deze vreemde toestand, waarbij onderhandeld werd over en zonder de Veenendalers, dan vragen wij ons af: Wie waren toch de kleine luiden op de achtergrond? Hoe heetten zij en

1) Maandblad Oud-Utrecht april 1956.

2) Het octrooi is later vernieuwd in het „Reglement van Regeering bij de Veenraden over de Geldersche en Stichtsche Veeneen bij Rhenen en bij zijne Hoogheid den Heeren Willem Karel Hendrik Friso in 1751 geaprobeert en geratificeert”.

3) J. J. de Geer van Oudegein, Archieven der ridderlijke Duitse Orde. Balie van Utrecht — Utrecht 1872. Oorkonde no. 667 van Aelbert van Egmond van Meresteyn over de stichting ener kerspelkerk op het Grootte Venlo.

4) A(rchief) V(eenraden) no. 440.

5) A. V. no. 443.

6) A. V. no. 437.

7) A. V. no. 452 (rekeningen kerkmeesters).

wat was hun bedrijf? Wie waren zij, de turfgravers en -baggeraars, de turf- en houtschippers, de scheepsbouwers, zeilmakers en touwslagers?

Een aantal van hun namen is bewaard in de rekeningen en manualen (dagregisters of journalen) van de cameraars⁸⁾, maar vooral in de rekeningen van de kerkmeesters⁹⁾, die uiteraard in nauwer contact kwamen met de eenvoudige bevolking, vooral bij begrafenissen. Bij de familienamen valt het op, dat de meeste afgeleid zijn van de (voor)naam van de vader, zogenaamde patronymica. De overgrote meerderheid van onze familienamen, constateert dr. P. J. Meertens¹⁰⁾, zijn van persoonsnamen afkomstig, wat trouwens ook op psychologische gronden voor de hand ligt. We vinden in Veenendaal o.a. de namen Gelissen, Gerritsz., Adriaans, Anthonisz., Gorisz., Ghijsbertz., Aelbertsz., Huygens, Lodder (afgeleid van Hlodger; Luther, Loder), R Emmeltsen, Arisz. Namen als Jacob Willemszoon Kuyper en Ot de Brouwer wijzen op beroepen; Steven Joostzoon van Ommeren, Jan Huybert van Rhenen, Jacob op de Vendel¹¹⁾, Ghijsbert Janszoon Hespel¹¹⁾, Adriaen Arienszoon Brabander op de oorspronkelijke woonplaats.

Interessanter is een veel oudere¹²⁾ naam, die uit de rekeningen opduikt, namelijk die van *Budding*. Het achtervoegsel -ing, in Twente en De Graafschap -ink, betekent: tot-de-familie-behorend van. Budding, Emmink, Immink beduiden: behorend tot de familie van resp. Buddo, Emmo, Immo. De 19de eeuwse letter- en oudheidkundige D. Buddingh, die vele overleveringen om hals bracht in zijn „Mirakel-geloof en Mirakelen in de Nederlanden” (1845), schreef zelf een nieuwe fabel door zijn familienaam te verklaren als een samentrekking van de woorden boetding-heer (d.w.z. boete-rechter) tot boetdingh. Hij schreef een fantastische studie over het boetrecht¹³⁾. Johan Winkler verwierp in 1885 in zijn nog steeds waardevol werk over de Nederlandse familienamen deze gezochte verklaring¹⁴⁾. Op de kaart der erve-namen, eindigend op -ink, in Overijssel en Gelderland, die H. J. Moerman in 1945 tekende, gaf

8) A. V. no. 279.

9) A. V. no. 452 (de rekeningen beginnen in 1574).

10) Nederlandse familienamen in historisch perspectief door dr. K. Roelants en dr. P. J. Meertens. Bijdr. en meded. der Naamkunde-commissie van de Kon. Ned. Akademie van Wetenschappen te Amsterdam II 1951 bldz. 36.

11) Veenendaal is op twee diluviale bodemverheffingen gebouwd: de Kleine en de Grote Vendel. De Hespel of Haspel is een gehucht ten zuidoosten van Veenendaal.

12) Johan Winkler, De Nederlandsche geslachtsnamen in oorsprong, geschiedenis en beteekenis Haarlem 1885 bldz. 26.

13) Het boetregt, bevattende een oudheid-, geschied- en letterkundig onderzoek naar oorsprong en naambetekenis van het geslacht Buddingh, benevens de genealogische verspreiding van dien stamboom en zijne takken. Delft 1863.

14) T.a.p. blz. 33.

hij ten noorden van Denekamp de erve Boeding of Budding aan ¹⁵⁾).

In 1578 nu trad Willem Anthoniszoon Budding te Veenendaal op als kerkmeester. De Buddings behoorden tot een oud geslacht van schaarmeesters, opzichters over de gemeenschappelijke weide, ambtenaren die het aantal schaarbeesten bepaalden, dat iedere gerechtigde op de gemene weide mocht brengen. Daarop wijst hun wapen, dat een droogscheerder of schapenschaar vertoont.

Niet alleen noemen de rekeningen vele namen, ook het bedrijf der bewoners van Veendaal wordt nu en dan vermeld. Omstreeks 1575 oefende Jan Anthonisz. het beroep van timmerman uit. Hij zette o.a. een deur in de gevel van de kerk, waardoor het mogelijk werd op 't gewelf te komen. Ook repareerde hij „de brugge gelegen inne de kerckewyck” en ontving daarvoor van de kerk, die „eene rechte dardendaell” moest betalen — dit was in 1562 overeengekomen met mr. Dirck Pijnss. van der Aa en Elizabeth van Scaijck, weduwe van Dirck van Bredevelt ¹⁶⁾ 1 £ 7 stuivers en 8 penningen. (£ betekent Libra of gulden. De stuiver bedroeg 16 penningen; 1 reaal was 3 st. 8 p.; 1 oortje was 4 p.; 1 kroon had een waarde van ½ st.). In 1576 werkte Jan aan de roosters van de kerk. De kerkhoven waren destijds omringd door een lage muur, een sloot of gracht, terwijl een in hardsteen geklonken rooster aan de ingang varkens en honden afweerde ¹⁷⁾. De roosters duiden ook de grenzen aan tussen het geestelijk en wereldlijk gezag of recht ¹⁸⁾. Een jaar later ankerde hij twee houten op de vleugels van de kerk(hof?)muur en herstelde hij weer de roosters, samen voor 16 stuivers. De brug over de Kerkewijk had het toen ook weer begeven. Jan timmerde opnieuw en de kerk betaalde als vanouds het dardendeell, namelijk 13 st. 12 p.

Naast de timmerman trad de metselaar op „in de wanderinge Blanckert genaemt”: hij maakte immers alles blank, d.i. wit. Waarschijnlijker is het, dat het zijn familienaam was. Dr. P. J. Meertens ¹⁹⁾ merkt op: „Kenmerkend voor de Vlaamse gewesten zijn (tenslotte) de geslachtsnamen op -aert, die in Noord-Nederland hoogst zeldzaam zijn, b.v. Blancquaert, Blommaert, Boddaert, Lombaert, Meyvaert, Pickaert, Plasschaert. Wanneer deze elders voorkomen (b.v. weer in Zeeland), dan ligt ook hier de veronderstelling voor de hand dat de aldus genoemde families van Vlaamse herkomst zijn”. In 1577 werd hem aanbesteed de kerk te pleisteren en te witten voor de som van 7 £ 15 st., waarboven hij nog 1 £ 10 st.

¹⁵⁾ Tijdschr. Kon. Ned. Aardr. Genootschap Tweede reeks, deel LXII no. 1, Oct. 1945. Plaatsnamen op -ink in het oosten van Nederland, blz. 53—70.

¹⁶⁾ A. V. no. 443.

¹⁷⁾ Dr. C. Catha van de Graft, De dodenbezorging bij de volken van Europa, inzonderheid in Nederland, deel II van „Dodenbezorging en Cultuur” blz. 30. Amsterdam 1947.

¹⁸⁾ J. Verdam, Middelnederlandsch Handwoordenboek, 's Gravenhage 1949, i.v. rooster.

¹⁹⁾ De betekenis van de Nederlandse familienamen. Naarden 1941 blz. 51.

bedong. Ook werd hem „noch betaelt van dat hij kalck ende sant in de kercke gedragen ende gevoert heeft drye dachhure (daglonen) 's daechs", samen 16 st. 8 p. Blanckert bouwde dat jaar op het kerkhof ook een „kernekelhuysen" d.i. een knekelhuisje en herstelde de vleugels van de kerkhofmuur bij de roosters, die bijna „verbroken" waren.

Vermoedelijk dezelfde metselaar, zekere Anthonisz., werkte in 1577 vijf dagen in het „kerckenhuys", de pastorie, en streek er in de voorwinter de pannen. In 1578 herstelde hij drie kerkvensters. De glazen blijken vaak gebroken te zijn. In 1576 moest de glazenmaker ze repareren en stoppen. Ze waren „gebroucken vande grooten wyndt". Hij had er drie dagen voor nodig en ontving er 7 £ voor met 15 st. voor de verteringen. Het volgend jaar waren de glazen weer stuk. Toen riep men de Rhenense glazenmaker Gerrit Vastrick. Weer was de wind de schuld „ende andere ongemack", helaas niet nader aangeduid. Waren het oorlogshandelingen of baldadigheden? Ook de ruiten in de pastorie hadden het begeven. De kosten bedroegen 4 £ 10 st. Vastrick dichtte en stopte in 1579 de vensters weer voor 1 £ 12 st. Een hoge dunk van de glaskwaliteit krijgen wij niet. In 1593-94 werden de glasgaeten zelfs met stro gedicht!

Veel bedrijvigheid heerste er aan de Grift en de Grebbesluis door de houthandel. Een groothandelaar in hout en een soort „reder" blijkt een zekere Willem Harmanss. uit Ede geweest te zijn. Zijn schippers betaalden in 1589 de som van 18 K(arolus) gulden aan sluisgeld. Peter Neyten betaalde voor een schip hout 2 K. gulden, evenals Ebbe van de Veluwe. Ook in het boekjaar 1589-90 werden veel schepen met hout in de Grift gebracht „daer van de kerkmeesters toecompt van een yeder schip een croon, vermoegens (volgens) die ordonnantie". Vermoedelijk mochten de kerkmeesters van ieder geschut schip 1 kroon voor zich behouden, want de rekening vermeldt steeds voor ieder schip 2 £. Als schippers van „eeck" worden genoemd Egbert Wolterss., Peter Denis Wisch, Jan van Ghysen, Cornelis Kortpenninck, Peter Neyten, Lubbert van Raveswaye, Johan Corneliss. Goetcoop, Melchior Gherritss., Roeloff Henrickss., Jan Hermanss., van Elst, Hendrick Janss., Peter Peterss., Johan Thueniss. In 1591 vinden we nog als houtschippers genoemd Lubbert Gosens, Matheus Thysson, Thuenis Bastiaenss. (van wegen Gherrit die Keyser), Jacob Mertenss., die 9000 talhouten laadde en uitvoerde. Boten met talhout, waarvoor 5 st. betaald moest worden, voeren Jan Willems. van Thuyl, Jan Corneliss., Jacob van Wynsem en Jan Claessen van Mourick. Turfschippers waren Jan Wolterss., Cornelis Janss. van Mechellen, Claes Peterss, Elisabeth Meuss. Zij voerden „onvrije" turf uit d.w.z. zij hadden niet gecontribueerd in de gelden voor de kerkstichting.

In de rekeningen komen de oude namen Swaluwesteert²⁰⁾ en Cromme Hoeck voor, plaatsen gelegen hebbende in de bocht van de Grift, thans geheel vergeten.

Tenslotte een verontschuldiging aan de lezer voor al deze „Kleinmalerei“. Het bewustzijn, dat de mededeling van vele „saken van cleyder inportantie“ enigermate een reconstructie geeft van leven en bedrijf, van mens en maatschappij in het 16e eeuwse Veenendaal en een indruk van de economische en sociale toestanden, deden mij besluiten ze neer te schrijven. Een volgend maal willen wij iets verhalen van kerkelijke gebruiken en toestanden te Veenendaal omstreeks 1590.

D. PHILIPS.

²⁰⁾ De heer M. Raven te Den Dolder was zo vriendelijk mij te wijzen op een citaat in Enklaars Zestiende eeuwse wandelingen door Nederland (1934), luidend: „dat upt eynde van den Were (Weersloot) daer zij den Vecht genaect, dat se dair heeft twee strengen ende maect een *zwaleffenstart* ende tegen den elcken staet een sluyse aen de Vecht.“ De naam Swaluwensteert komt dus ook aan de Vecht voor. Vgl. ook „Veldnamen in Nederland“ door M. Schönfeld (Meded. der K. N. A. v. W. afd. Letterk. Nieuwe reeks, deel 12, no. 1 — 1950) blz. 36 en 123. Ook „Over de perceelsnamen van het Nederlandse rivierkleigebied“ door prof. dr. C. H. Edelman en dr. A. W. Vlam (Bijdr. en Meded. der Naamkundecommissie v. d. K. N. A. v. W. te Amsterdam 1949) blz. 41.

KLEINE MEDEDELINGEN

Het huis aan de Vecht. Onder deze titel schrijft de heer Henri A. Ett in het Vaderland van 22 maart 1956 het volgende :

Aan de Vecht onder Maarsen staat een huis, dat gedurende eeuwen het buitenverblijf van de familie Huydecoper is geweest. Tot aan de nazomer van 1945 was mij deze voormalige „hofstede“ slechts van afbeeldingen bekend, maar in het begin van de maand september van dat jaar leidde mijn weg naar het jaagpad, in de naaste omgeving waarvan het nog altijd indrukwekkende „Goudesteyn“ verrijst. Deze beschrijving moge wat ouderwets aandoen, voor mij schept zij juist de sfeer, waarin over zulke eerbiedwaardige gebouwen gesproken of geschreven dient te worden.

Het was intussen geen gemakkelijke opgave in de eerste maanden na de bevrijding de Maarseveense dreven te bereiken. Ik herinner mij tenminste die gedenkwaardige dag in september, 's morgens in de vroege voor het Centraal Station te Amsterdam in queue te hebben gestaan, teneinde een kaartje-derde-klas naar Maarsen te kunnen bemachtigen. In een goederenwagen ondernam ik vervol-

gens, in een sterk verouderd tempo, mijn reis naar het laatste station vóór Utrecht, vanwaar ik, eindelijk aangekomen, mijn tocht naar het woonhuis van een verre nanceef van de achttiende-eeuwse taalkundige en historicus Balthazar Huydecoper te voet voortzette.

Want om deze man — Balthazar Huydecoper bedoel ik — was het mij tenslotte begonnen. Ik koesterde in die dagen namelijk nog het vaste voornemen binnen niet al te lange tijd een biografie van deze vermaarde geleerde in het licht te zenden, waartoe ik reeds een groot aantal gegevens had verzameld. Zo was het mij bij voorbeeld al bekend geworden, dat een Amsterdamse notaris in 1779, een jaar na de dood van Balthazar Huydecoper, o.a. diens nagelaten papieren beschreven had, welke echter sinds de overdracht aan de executeuren-testamentair vrijwel spoorloos verdwenen waren.

Nu wilde het lot blijkbaar uitdrukkelijk, dat ik de verre nanceef niet thuis trof, zodat ik voldoende tijd overhield om op de terugtocht het buitenverblijf „Goudesteyn“, dat ik op de heenweg al gepasseerd was, te gaan bezichtigen.

Ik wandelde dus op mijn gemak de tuin van dit buitenverblijf in en vond, wel enigszins tot mijn verbazing, de voordeur van het huis geopend.

Wat ik nu van deze plaats af van het interieur te zien kreeg, maakte op mij de indruk, dat dit huis althans niet meer door een aanzienlijke familie bewoond werd. Van kostbare meubels, wapens en geschilderde portretten van voorouders was tenminste geen spoor te bekennen. Ik liep het bijna vierkante, massale gebouw maar eens om en ontdekte toen in een aangrenzende moestuin een man, die in gebogen houding bezig was zijn dagelijkse arbeid te verrichten. Ik vroeg hem beleefd of ik „Goudesteyn” eens van binnen mocht bekijken, vertelde hem dat ik daar redenen van wetenschappelijke aard voor had en dat ik derhalve niet uit pure nieuwsgierigheid-zonder-meer daartoe gedreven werd. Hij kwam overeind en zei: „Ja, dat zal best kunnen. Maar wacht even, dan zal ik mijn zoon roepen en dan kan die u het hele huis laten zien”.

Nadat hij achter het gebouw uit mijn gezichtsveld verdwenen was, verdiepte ik me een poosje in de architectuur van „Goudesteyn”, totdat de tuinman met een jongen van omstreeks zestien jaar terugkeerde, die me onmiddellijk uitnodigde hem maar te volgen. En ik kan niet anders zeggen, dan dat dit jongen een uitstekende gids was. Er zat in ieder geval veel systeem in zijn beleiding. Wij begonnen in het souterrain en dwaalden vervolgens van verdieping naar verdieping, terwijl de jeugdige tuinmanszoon op al de corridors en in al de vertrekken, die wij bezichtigden, de daarbij passende explicaties gaf.

Op de tweede etage voegde zich een iets oudere jongen bij ons, die mij onverwijld begon uit te leggen, welke een droevige tijd het huis sedert de mei-dagen van 1940 had doorgemaakt. Achtereenvolgens waren er gestationeerd geweest een groep van de Opbouwdienst, Duitse soldaten en ten slotte Canadese militairen en nu, in de nazomer van 1945, was het al sinds enkele maanden tot recreatie-oord voor reconvallescente evacué's verheven. Hijzelf, mijn tweede begeleider, was op dat ogenblik echter de enige van een ziekte herstellende evacué, die in dit oord verblijf hield.

Wij gingen eindelijk de trap naar de

zolder op, een bijna immense ruimte over de gehele lengte en breedte van het huis, zoals mij bij aankomst bleek.

En toen zei mijn tweede gids: „Ik heb daar in die kast — en hij wees naar iets, dat op het eerste gezicht veel op een onderdeel van een liftkoker weghad — heel wat oude papieren gevonden. Misschien is dat wat voor u, want u zoekt immers naar oude dingen”. Ik opende die kast en als een lawine kwam het op me af. In een onbeschrijflijke wanorde lagen daar stapels min of meer vergeelde documenten, een wanorde, die, naar mijn vaste overtuiging, door de Opbouwdienst, de Duitse armee en 't Canadese leger veroorzaakt was geworden.

Ik plukte zo maar willekeurig het eerste het beste beschreven blaadje papier, dat binnen mijn onmiddellijk bereik was, van de grote hoop af en herkende al direct het handschrift van Balthazar Huydecoper, waarna ik — eigenlijk een beetje al te optimistisch, vind ik nu — mijn begeleiders uitnodigde mij bij het ordenen van deze baaierd behulpzaam te zijn. Doch binnen tien minuten staakte ik mijn poging en deelde ik mijn gidsen mede, naar het Rijksarchief te Utrecht te zullen gaan, om daar de bevoegde autoriteiten van mijn vondst in kennis te stellen, terwijl ik hun dringend verzocht eventuele kapers op de kust van deze kostbare collectie verre te houden.

Want dat het hier een vondst van belang betrof, had ik intussen duidelijk gezien. Voor mij lag namelijk de naar schatting nog vrij volledige verzameling papieren uit de nalatenschap van Balthazar Huydecoper, welke — zoals ik reeds gezegd heb — in 1779 door een Amsterdamsche notaris, zij het zeer summier, geïnventariseerd was.

Het is ten slotte — gelijk ik mij meen te herinneren — de enige keer in mijn leven geweest, dat ik gelijft heb. In een vrachtauto, naast de chauffeur, ben ik in Utrecht gekomen. En binnen zeer korte tijd werd, in overleg met de eigenares van de door mij gevonden collectie Huydecoperiana, deze unieke verzameling naar het Rijksarchief te Utrecht overgebracht.

De geesten van hen, die in vroeger eeuwen het huis aan de Vecht bewoonden, mogen mij vergeven, dat ik op deze wijze hun prachtig zomerverblijf van een merkwaardige schat beroofd heb.